

## U spomen druga Dana Gjankovića

Eugen Pusić

Dan Gjanković rođen je u Zagrebu, 2. veljače 1925. Osnovnu školu i prvih pet razreda gimnazije polazi u Zagrebu, a posljednje razrede gimnazije u Sarajevu, gdje maturira 1945. godine. Kao srednjoškolac u Sarajevu sudjeluje aktivno u narodno-oslobodilačkom pokretu od 1943. godine. Odmah nakon rata, 1945. godine, upisuje Pravni fakultet u Zagrebu, gdje apsolvira i diplomira 1949.

Iste godine postaje asistent na predmetu Ustavno pravo na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Na osnovu disertacije »Pravni odnos predstavnika i birača (s naročitim osvrtom na pravo opoziva)«, koju je obranio 2. srpnja 1953. stiče doktorat pravnih nauka. Habilitira se u veljači 1959. godine habilitacionom radnjom »Zastupnički imunitet«. Iste ga godine Vijeće Pravnog fakulteta bira najprije za naslovnog, a zatim za sveučilišnog docenta.

Godine 1959/1960. Dan Gjanković boravi, u svrhu specijaliziranog studija, deset mjeseci u Sjedinjenim Državama Amerike i dva mjeseca u Velikoj Britaniji. Godine 1961. izabran je za izvanrednog, a 1965. za redovnog profesora Ustavnog prava na Pravnom fakultetu u Zagrebu.

Dan Gjanković sudjeluje najaktivnije u radovima oko osnivanja Fakulteta političkih nauka u Zagrebu, i do svoje je smrti član redakcije časopisa »Politička misao«. Na izborima 1963. godine Dan Gjanković je izabran za zastupnika u Organizaciono-političko vijeće Savezne skupštine. I tu funkciju vrši do svoje smrti.

U svom naučnom radu Gjanković je orijentiran prvenstveno na stvarnost političkih odnosa. Pored interesa za ustavno-pravnu problematiku, i vladanja tom problematikom, on je predstavnik modernog smjera u proučavanju političkih institucija. Razvoj njegovih shvaćanja možemo pratiti u njegovu djelu.

Naučni opus Dana Gjankovića možemo podijeliti u tri glavne skupine. Prvu sačinjavaju radovi koji obrađuju ustavno-pravne teme i funkcioniranje ustavnih mehanizama u Jugoslaviji. Gjanković piše o odnosu predstavnika i birača u novoj Jugoslaviji, o federativnom karakteru naše države, o načinu rada savezne skupštine, o problematici našeg izbornog sistema, o položaju zastupnika u našem ustavnom uređenju, o problematici saveznog zakonodavstva.

U drugu skupinu spadaju radovi u kojima se obrađuju komparativno ustavno-pravne i političke teme. O utjecaju političkih stranaka na ustavnopravni razvitak nekih suvremenih država, o ustavnim sudovima u Zapadnoj Njemačkoj i u Italiji, o talijanskim skupštinskim odborima, o parlamentarnim problemima Francuske, o zastupničkom imunitetu u Engleskoj, o pravnom polo-

žaju Crnaca u SAD, o dvostranačkom sistemu u SAD i u Velikoj Britaniji, o podjeli normativne funkcije između saveznih organa i organa federalnih jedinica.

Konačno, treća skupina obuhvaća radove iz područja političkih znanosti, bilo da se odnose na jugoslavensku situaciju, bilo da određenu problematiku obrađuju komparativno. Gjanković piše o osnovima socijalističke demokracije, o političkoj nauci u današnje doba, o interesnim grupama, o idejnim koncepcijama društvenog samoupravljanja.

Sirina interesa i stvarnog naučnog obuhvata materije vrlo je značajna kod Gjankovića. Zahvaljujući svestranoj kulturi i načitanosti kao i solidnom vladanju stručnom literaturom njegova užeg područja, on se kreće sigurno na prostranom području i pokazuje naučnu zrelost veću nego što bi pripadala njegovoj dobi. Povezuje u sebi dva zaista bitna svojstva svakog pravog naučnog radnika, kreativnu imaginaciju i neumornu marljivost.

U svojim je naučnim nastojanjima okrenut prema osnovnim problemima našeg života i socijalističke izgradnje, u prvom redu prema sistemu društvenog samoupravljanja kojemu je posvećen i njegov posljednji naučni rad.

Prerani gubitak Gjankovića težak je udarac za našu nauku. Nama koji smo ga poznavali pridolazi k tome i bol ličnog gubitka. Skromnost, nepretencioznost i solidnost Gjankovićeve u radu bile bi same po sebi dovoljne da utemelje njegovu vrijednost kao čovjeka. Pored toga, međutim, iz njega je zračilo toliko ljudske topline, dobronamjernosti, drugarske neposrednosti, da se tome mogao malo tko oteti koji je došao ma i u površni kontakt s njime.

Jedno je svojstvo za njega, ipak, prije svega karakteristično, a to je hrabrost. I to ona najteža od svih hrabrosti, kad treba izdržati dugo pod strahovitim pritiskom, »na strašnu mjestu postojati«. Bolujući od bolesti za koju je znao da je neizlječiva i da vodi u ranu smrt, Dan Gjanković radi bez predaha, prihvaća se tegotnih društvenih dužnosti i ostaje uravnotežen, miran, vedar, spreman da pomogne svakome, ne žaleći sebe i ne nastojeći da izazove samilosti.

Zaista se ponosimo Danom Gjankovićem, kao naučnim radnikom, kao komunistom, kao čovjekom. Njegova će uspomena ostati živa među nama i njegov primjer u svakom pogledu svijetao.